

פרשת ויצא – שישי

(י) וַיָּקָם יַעֲקֹב וַיֵּשֶׁא אֶת־בָּנָיו וְאֶת־נָשָׁיו עַל־הַגְּמָלִים:

וַיָּקָם, וַיַּעֲקֹב; וְנָטַל יָת בָּנָוְהִי וְיָת נָשָׁוְהִי, עַל גְּמָלִיא.

רש"י אַת בָּנָיו וְאֶת נָשָׁיו, הַקָּדִים וְזָכָרִים לְנִקְבוֹת וַעֲשׂוּ הַקָּדִים נִקְבוֹת לְזָכָרִים שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּקַח עָשׂוּ אֶת נָשָׁיו וְאֶת בָּנָיו וְגו':

(יח) וַיִּגְדֹּה אֶת־כָּל־מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־רֶכֶשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֵהוּ קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפָדֵן אָרֶם לְבוֹא אֶל־יַעֲקֹב אָבִיו אֶרְצָה בְּנֶעֱן:

יח וַדְּבַר יָת כָּל גִּיתוּוְהִי, וְיָת כָּל קִנְיָנִיהָ דִּקְנָא גִיתוּוְהִי וקִנְיָנִיהָ, דִּקְנָא בְּפָדֵן אָרֶם; לְמִיתִי לֹות יַעֲזָק אָבוּהִי, לְאֶרְצָא דְכַנְעַן.

רש"י מִקְנֵה קִנְיָנוֹ, מִה שֶׁקָּנָה מִצָּאנָו עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וּגְמָלִים וְחִמּוּרִים:

(יט) וּלְבָן הָלֶךְ לָגֹז אֶת־צֹאנֹו וַתִּגְנֹב רָחֵל אֶת־הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ:

יט וּלְבָן הָלֶךְ אֶזֶל, לְמַגֵּז יָת עֲנִיָּה; וְנִסְכַּת רָחֵל, יָת צִלְמִנָא דְלֶאבֹוהָא.

(כ) וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאֲרָמִי עַל־בְּלִי הַגִּיד לוֹ כִּי בָרַח הוּא:

כ וְכִסִּי יַעֲקֹב, מִן לָבָן אֲרָמָאָה עַל דְּלֹא חֲוִי לִיָּהּ, אֲרִי אֶזֶל הוּא.

(כב) וַיִּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב:

כב וְאִתְחִוָּא לְלָבָן, בַּיּוֹמָא תְּלִיתָאָה: אֲרִי אֶזֶל, יַעֲקֹב.

רש"י בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהָרִי דִּרְדָּף שְׁלֹשֶׁת יָמִים הָיָה בִּינֵיהֶם:

(כג) וַיָּקַח אֶת־אָחִיו עִמּוֹ וַיְרַדְּףוּ אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיַּדְבִּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד:

כג וַדְּבַר יָת אָחוּהִי, עִמִּיָּה, וַרְדָּף בְּתַרוּחִי, מִהֶלֶךְ שִׁבְעָא יוֹמִין; וְאִדְבִּיק יָתִיהָ, בְּטוּרָא דְגִלְעָד.

רש"י אֶת אָחִיו, קְרוֹבָיו: דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים, כָּל אוֹתָן שֶׁלֹּשׁ יָמִים שֶׁהֶלֶךְ הַמַּגִּיד לַהֲגִיד לְלָבָן הֶלֶךְ יַעֲקֹב לְדַרְכּוֹ נִמְצָא יַעֲקֹב רְחוֹק מִלָּבָן שֶׁשָּׂה יָמִים וּבִשְׁבִיעִי הִשְׁיָגוֹ לָבָן לְמַדְנּוֹ שֶׁכָּל מַה שֶׁהֶלֶךְ יַעֲקֹב בִּשְׁבַעַת יָמִים הֶלֶךְ לָבָן בַּיּוֹם אַחֵד (שֶׁנֶּאֱמַר וַיְרַדְּפוּ אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא נֶאֱמַר וַיְרַדְּפוּ אַחֲרָיו שְׁבַע יָמִים):

(כד) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־לָבָן הָאֲרָמִי בַחֲלֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשֹּׁמֵר לֶךְ פֶּן־תִּדְבַּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע:

כד וְאִתָּא מִימַר מִן קָדָם יִי לֹות לָבָן אֲרָמָאָה, בַּחֲלֵמָא דְלִילִיא; וְאֹמַר לִיָּהּ, אִסְתַּמַּר לֶךְ דְּלֵמָא תַּמְלִיל עִם יַעֲקֹב מִטָּב עַד בִּישׁ.

רש"י מִטּוֹב עַד רָע, כָּל טוֹבָתָן שֶׁל רָשָׁעִים רָעָה הִיא אֲצֵל הַצַּדִּיקִים:

(כה) וַיִּשָּׁג לָבָן אֶת־יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב תִּקְוֵה אֶת־אֲהֵלוֹ בְּהָר וּלְבָן תִּקְוֵה אֶת־אָחִיו בְּהַר הַגִּלְעָד:

כה וְאִדְבִּיק לָבָן, יָת יַעֲקֹב; וַיַּעֲקֹב, פָּרַס יָת מִשְׁכְּנִיהָ בְּטוּרָא, וּלְבָן אֲשָׁרִי יָת אָחוּהִי, בְּטוּרָא דְגִלְעָד.

(כו) וַיֹּאמֶר לָבָן לַיַּעֲקֹב מַה עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת־לִבִּי וַתִּנְהַג אֶת־בְּנֹתַי בַּשְּׁבִיּוֹת חָרָב:

כו וְאֹמַר לָבָן, לַיַּעֲקֹב, מָא עֲבִידְתָּא, וְכִסִּיתָא מִנִּי; וַדְּפַרְתָּ, יָת בְּנֹתִי, בַּשְּׁבִיּוֹת, חָרָב.

רש"י בַּשְּׁבִיּוֹת חָרָב, כָּל חֵיל הַבָּא לְמַלְחָמָה קָרוֹי חָרָב:

(כז) לָמָּה נַחֲבֵאתָ לְבָרְחָ וַתִּגְנֹב אֹתִי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִּי וְאִשְׁלַחְתָּ בְּשִׁמְחָה וּבִשְׂרִים בְּתַרְף וּבִכְבוֹד:

כז לָמָא אִסְתַּמַּרְתָּא לְמִיזֵל, וְכִסִּיתָא מִנִּי; וְלֹא חֲוִית לִי, וּשְׁלַחְתָּךְ פּוֹן בַּחֲדוּא וּבְתִשְׁבָּחוֹן בְּתַפְתִּין וּבִכְבוֹרִין.

רש"י וַתִּגְנֹב אֹתִי, גִּנְבָתָא אֶת דַּעֲתִי:

(כח) וְלֹא נָטַשְׁתָּנִי לְנִשְׁק לָבָנִי וּלְבִנְתִּי עֵתָּה הִסְכַּלְתָּ עֲשׂוֹ:

כח וְלֹא שְׁבַקְתָּנִי, לְנִשְׁקָא לָבָנִי; וְלְבִנְתִּי, כַּעֲזָן, אִסְכִּילְתָּא לְמַעֲבַד.

(כט) יִשְׂרָאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְאֵלֹהֵי אֲבִיכֶם אָמַשׁ | אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הַשֹּׁמֵר לֶךְ מִדְּבַר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע:

כט אִית חֵילָא בִידִי, לְמַעֲבַד עִמָּכוֹן בִּישָׂא; וְאֵלֹהָא דְאָבוּכוֹן בְּרַמְשָׂא אָמַר לִי לְמִימַר, אִסְתַּמַּר לֶךְ מִלְּמָלָא עִם יַעֲקֹב מִטָּב עַד בִּישׁ.

רש"י יִשְׂרָאֵל יָדִי, יֵשׁ כַּח וְחֵיל בִּידִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְכָל אֵל שֶׁהוּא לְשׁוֹן קָדַשׁ עַל שֵׁם עֲזָזוֹ וְרוֹב אוֹנִים הוּא:

(ל) וְעֵתָּה הֶלֶךְ הַלֵּכְתָּ בִּי נִכְסֶיךָ נִכְסִפְתָּה לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גִנְבַתָּ אֶת־אֱלֹהֵי:

ל אִיכְעֵן מִיזֵל אֶזֶלְתָּא, אֲרִי חֲמַדָּא חֲמִידְתָּא לְבֵית אָבוּךְ; לָמָא נִסְכַּתָּא, יָת דַּחֲלָתִי.

רש"י נִכְסִפְתָּה, חֲמַדְתָּ וְהִרְבָּה יֵשׁ בַּמִּקְרָא נִכְסֶפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי, לְמַעֲשֶׂה יִדְיָךְ תַּכְסֹּף:

(לא) וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן כִּי יִרְאֵתִי כִּי אֲמַרְתִּי פֶן־תִּגְזַל אֶת־בְּנוֹתַיךְ מֵעַמִּי:

לא וְאִתְחִיב יַעֲקֹב, וְאֹמַר לְלָבָן: אֲרִי דַחֲלִית אֲרִי אֲמַרְתִּי, דְּלֵמָא תִּינוֹס יָת בְּנֹתֵי מִנִּי.

רש"י כִּי יִרְאֵתִי וְגו', הִשְׁכִּיחוֹ עַל רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן שֶׁאִמַּר לוֹ וַתִּנְהַג אֶת בְּנוֹתַי וְגו':

(לב) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת־אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחַיָּה נֶגֶד אַחִינוּ הַכַּרְלֵךְ מַה עָמְדִי וְקַח־לֶךְ וְלֹא־יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גִּנְבָתָם:

לב אִתְחִיב יַעֲקֹב, וְאִתְחִיב יַעֲקֹב, וְאֹמַר לְלָבָן: אֲרִי דַחֲלִית אֲרִי אֲמַרְתִּי, דְּלֵמָא תִינוֹס יָת בְּנֹתֵי מִנִּי.

רש"י לֹא יִחַיָּה, וּמֵאוּתָה קָלָה מֵתָה רָחֵל בְּדֶרֶךְ: מַה עָמְדִי, מִשְׁלָךְ:

(לג) וַיָּבֹא לָבָן בָּאֵהָל יַעֲקֹב | וּבָאֵהָל לָאָה וּבָאֵהָל שְׁתֵּי הָאִמָּהוֹת וְלֹא מִצָּא וַיֵּצֵא מֵאֵהָל לָאָה וַיָּבֹא בָּאֵהָל רָחֵל:

לג וְעָזֶל לָבָן בְּמִשְׁכְּנָא דַּיַּעֲקֹב, וּבְמִשְׁכְּנָא דְלָאָה, וּבְמִשְׁכְּנָא דְתַרְתִּין לַחֲיִנְתָּא וְלֹא אִשְׁכַּח; וְנִפְקַ מִמִּשְׁכְּנָא דְלָאָה, וְעָזֶל בְּמִשְׁכְּנָא דְרָחֵל.

רש"י בָּאֵהָל יַעֲקֹב, הוּא אֵהָל רָחֵל שֶׁהָיָה יַעֲקֹב תָּדִיר אֲצֵלָה וְכֵן הוּא אוֹמַר כִּי רָחֵל אֵשֶׁת יַעֲקֹב וּבִכְלָן לֹא נֶאֱמַר אֵשֶׁת יַעֲקֹב; וַיָּבֹא בָּאֵהָל רָחֵל, כְּשִׁיעָצָא מֵאֵהָל לָאָה חֲזַר לוֹ לֵאמֹר רָחֵל קוֹדֵם שֶׁחָפַשׁ בָּאֵהָל הָאִמָּהוֹת. (ס"א הַשְּׁפָחוֹת) וְכָל כֶּף לָמָּה לִפִּי שֶׁהָיָה מִכִּיר בָּהּ שֶׁהִיא מִשְׁמִשְׁנִית:

(לד) וְרָחֵל לָקַחְתָּה אֶת־הַתְּרָפִים וַתִּשְׁמֹם בְּכַר הַגָּמֶל וַתִּשָּׁב עֲלֵיהֶם וַיִּמָּשֶׁשׁ לָבָן אֶת־כָּל־הָאֵהָל וְלֹא מָצָא:

לד וְרָחֵל נִסְכַּת יָת צִלְמִנָא, וּשְׁוִיאֲתַנּוֹן בַּעֲבִיטָא דְגִמְלָא וַיִּתִּיבַת, עֲלֵיהוֹן; וּמִשִּׁישׁ לָבָן יָת כָּל מִשְׁכְּנָא, וְלֹא אִשְׁכַּח.

(לה) וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ אֶל־יִחֵר בְּעֵינֵי אָדָמִי כִּי לֹא אוֹכַל לָקוֹם מִפְּנֵיךָ בִּי־דֶרֶךְ נָשִׁים לִי וַיַּחֲפֹשׂ וְלֹא מָצָא אֶת־הַתְּרָפִים:

לה וְאִמַּרְתָּ לְאָבוּהָא, לֹא יִתְקַף בְּעֵינֵי רַבּוּנִי, אֲרִי לֹא אִכּוֹל לְמַקָּם מִן קַדְמָךְ, אֲרִי אוֹרַח נָשִׁין לִי; וּבִלְשׁ, וְלֹא אִשְׁכַּח יָת צִלְמִנָא.

(לו) וַיִּחַר לַיַּעֲקֹב וַיָּרִב בְּלָבָן וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן מַה־פָּשַׁעִי מַה חָטָאתִי כִּי דִלְקַתָּ אַחֲרָי:

לו וַתְּקַיֵּף לַיַּעֲקֹב, וַנִּצָּא עִם לָבָן; וְאִתְחִיב יַעֲקֹב, וְאֹמַר לְלָבָן, מָא חוּבִי מָא סְרַחְנִי, אֲרִי דִרְפַּתָּא בְּתַרְי.

רש"י דִּלְקַתָּ, רִדְפַתָּ כְּמוֹ עַל הַקָּרִים דְּלִקְוֹנָו וְכְמוֹ מִדְּלוֹק אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים:

(לז) כִּי־מִשְׁשֶׁתָּ אֶת־כָּל־כְּלִי מִה־מִּצְאָתָּ מִכָּל כְּלִי־בִיתְךָ שִׁים בָּהּ נֶגֶד אָחִי וְאִחִיךָ וַיִּוכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינִי:

לז אֲרִי מִשִּׁישְׁתָּא יָת כָּל מִנִּי, מָא אִשְׁכַּחְתָּא מִכָּל מִנִּי בֵיתְךָ שׁוֹ הֶכָא, קָדָם אָחִי וְאָחִיךָ; וַיִּוכַּחוּן, בֵּין תְּרוּנָא.

רש"י וַיִּוכִיחוּ, וַיְכַרְרוּ עִם מִי הָדִין אֶפְרוֹבַיִ"ר בְּלַע"ז:

(לח) זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי עֹמֵד רֹחֲלִיךָ וְעֹמֵד לֹא שָׁכַלְו וְאִילִי צֹאנְךָ לֹא אָכַלְתִּי:

לח דְּנָן עֲסָרִין שָׁנִין אָנָא עֹמֵד, רֹחֲלֶךְ וְעֹמֵד לֹא אִתְפִּילוּ; וְדַכְרִי עֲנָךְ, לֹא אָכַלְתִּי.

רש"י לֹא שָׁכַלְו, לֹא הִפִּילוּ עֲבוּרָם כְּמוֹ רָחֵם מִשְׁכִּיל. תִּפְלַט פָּתְרוֹ וְלֹא תִשְׁכַּל: וְאִילִי צֹאנְךָ, מִכָּאֵן אִמְרוּ אֵיל בֶּן יוֹמוֹ קָרוֹי אֵיל שֹׁאֵם לֹא כֵן מַה שִּׁכַּחוּ אֵילִים לֹא אָכַל אָכַל כְּבָשִׁים אָכַל אִם כֵּן גִּזְלָן הוּא:

(לט) טִרְפָּה לֹא־הִבָּאתִי אֵלֶיךָ אֲנֹכִי אַחַפְזָנָה מִיָּדִי תִּבְקַשְׁנָה וְגִנְבַתִּי יוֹם וַיִּגְבַּתִּי לִילָה:

לט דְּתִבְרָא, לֹא אִיתִיתִי לֶךְ דְּהוֹת שְׁגִיא מִמִּנְיָנָא, מִנִּי אֶת בְּעִי לָהּ; נִטְרִית בִּימְמָא, וְנִטְרִית בְּלִילִיא.

רש"י טִרְפָּה, עַל יָדֵי אֲרִי וְזָאב: אֲנֹכִי אַחַפְזָנָה, לְשׁוֹן קוֹלַע בֹּאֲכָן אֵל הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יַחֲטִיא. אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֵמָה חֲטָאִים, חֲסִרִים. אֲנֹכִי אַחַסְרָנָה אִם חֲסִרָה חֲסִרָה לִי שְׁמִידִי תִּבְקַשְׁנָה: אֲנֹכִי אַחַפְזָנָה, תְּרַגּוּמוֹ דְּהוֹת שְׁגִיא מִמִּנְיָנָא שֶׁהָיְתָה נִפְקֶדֶת וּמְחוּסֶרֶת כְּמוֹ וְלֹא נִפְקֶד מִמֶּנּוּ אִישׁ תְּרַגּוּמוֹ וְלֹא שְׁגָא: גִּנְבַתִּי יוֹם וַיִּגְבַּתִּי לִילָה, גִּנּוּבַת יוֹם אוֹ גִּנּוּבַת לַיְלָה הַכֹּל שֶׁלִּמְתִּי: גִּנְבַתִּי, כְּמוֹ רַבְתִּי בְּגוֹים שְׁרֵתִי בְּמִדְרֵינֹות. מִלְּאֵתִי מִשְׁפָּט, אוֹהֲבַתִּי לְדוֹשׁ:

(מ) הֵייתִי בַיּוֹם אָכְלִנִי חָרָב וְקִרַּח בְּלִילָה וַתִּגְדֹּר שְׁנֵתִי מִעֵינִי:

מ הָוִיתִי בִימְמָא אָכְלִנִי שְׁרָבָא, וּגְלִידָא נַחַת עָלַי, בְּלִילִיא; וְנִדַּת שִׁנְתִּי, מִעֵינִי.

רש"י אָכְלִנִי חָרָב, לְשׁוֹן אִשׁ אוֹכְלָה: וְקִרַּח, כְּמוֹ מִשְׁלִיךְ קִרְחוֹ תְּרַגּוּמוֹ גְּלִידָה: שְׁנֵתִי, לְשׁוֹן שָׁנָה:

(מא) וְהָיָה עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׁתִי בְּנִתְיָךְ וְשִׁשׁ שָׁנִים בְּצֹאנְךָ וַתַּחֲלֶה אֶת־מִשְׁכְּבִתִּי עֲשֶׂרֶת מָנִים:

מא דְּנָן לִי עֲסָרִין שָׁנִין, בְּבֵיתְךָ, פְּלַחְתָּךְ אַרְבַּעַ עֲסָרִי שָׁנִין בְּתַרְתִּין בְּנִתְךָ, וְשִׁשִּׁת שָׁנִין בְּעֲנָךְ; וְאִשְׁנִיתָא יָת אֲגָרִי, עֲסַר זַמְיָן.

רש"י וַתַּחֲלֶה אֶת מִשְׁכְּבִתִּי, הָיְתָה מִשְׁנֵה תְּנָאִי שֶׁבִּינָנוּ מִנְקוֹד לְטָלוֹא וּמַעֲקוּדִים לְכַוּוֹדִים:

(מב) לֹוְלִי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם וּפְחַד יַעֲזָק הָיָה לִי כִּי עֵתָּה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי אֶת־עֲנִי וְאֶת־יָגִיעַ כְּפִי רָאָה אֱלֹהִים וַיִּזְכַּח אִמְשׁוֹ:

מב אֶזֶל לֹא פּוֹן אֱלֹהִיהָ דְאָבָא אֱלֹהִיהָ דְאָבְרָהָם וַדְּחִיל לִיָּהּ יַעֲזָק, הָיָה בְּסַעֲדֵי אֲרִי כַּעֲזָן, רִיקָן שְׁלַחְתָּנִי; יָת עֲמָלִי וְיָת לִיאֹות יָדִי, גָּלִי קָדָם יִי וְאוֹכַח בְּרַמְשָׂא.